

A T C O S S

THE ARAB-TURKISH CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES

المؤتمر العربي التركي الرابع للعلوم الاجتماعية

IV. ARAP-TÜRK SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

4th ARAB-TURKISH CONGRESS of SOCIAL SCIENCES

الاقتصاد والتعليم والتنمية

EKONOMİ, EĞİTİM VE KALKINMA

ECONOMY, EDUCATION AND DEVELOPMENT

26-27 Ekim
أكتوبر 2014
October

جامعة البترا، عمان، المملكة الأردنية الهاشمية

Petra Üniversitesi, Amman, Ürdün

Petra University, Amman, Jordan

جامعة البترا

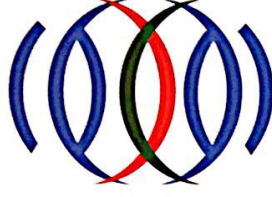
STRATEJİK
DÜŞÜNCE
ENSTİTÜSÜ

INSTITUTE OF
STRATEGIC
THINKING

الجامعة العربية
الاتحاد والإمام

A T C O S S

THE ARAB-TURKISH CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES

المؤتمر العربي التركي الرابع للعلوم الاجتماعية

IV. ARAP-TÜRK SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

4th ARAB-TURKISH CONGRESS of SOCIAL SCIENCES

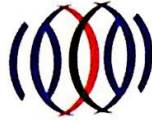
الاقتصاد والتعليم والتنمية

EKONOMİ, EĞİTİM VE KALKINMA

ECONOMY, EDUCATION AND DEVELOPMENT

27-26 أكتوبر 2014
26-27 Ekim 2014
26-27 October 2014

جامعة البتراء، عمان، المملكة الأردنية الهاشمية
Petra Üniversitesi, Amman, Ürdün
Petra University, Amman, Jordan

ATCOSS
THE ARAB-TURKISH CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES

ATCOSS IV

اللجنة المنظمة

ORGANİZASYON KOMİTESİ **ORGANIZING COMMITTEE**

- Dr. Birol Akgün, SDE, Director
- Dr. Ahmet Uysal, SDE, ATCOSS Coordinator
- Dr. Kayed Hashem, ATF
- Dr. Mehmet Özkan, SETA Ankara
- Dr. Faouzi Bendridi, Souk Ahras University
- Dr. Selman Öğüt, SDE
- Dr. Judy Bataina, ATF
- Dr. Ali Erken, Marmara University
- Mr. Trad al-Majaly, Petra University
- Mr. Nurullah Çakmaktaş, Marmara University
- Ms. Hadeel Alzouby, ATF
- Mr. Hayati Ünlü, SDE
- Mr. Öner Buçukcu, SDE

المجلس الاستشاري (تسلسل أبجدي)

DANIŞMA KURULU

ADVISORY BOARD (sorted by name)

- Prof.Dr. Abdelrahim Benhadda, Fas / Morocco
- Prof.Dr. Ali Kkalifa al-Kowari, Katar / Qatar
- Prof.Dr. Belkacem Selatnia, Cezayir / Algeria
- Prof.Dr. Bobby Salman Sayyid, İngiltere / UK
- Prof.Dr. Fadıl Bayat, Irak / Iraq
- Prof.Dr. Muhammed El-Romaihy, Kuveyt / Kuwait
- Prof.Dr. Juan Cole, ABD / USA
- Prof.Dr. Kamal Mohammed Obaid, Sudan / Sudan
- Prof.Dr. Kemal İnat, Türkiye / Turkey
- Prof.Dr. Mahfuz Söylemez, Türkiye / Turkey
- Prof.Dr. Mazen Mutabbagany, Suudi Arabistan / Saudi Arabia
- Prof.Dr. Mohammed Afifi, Mısır / Egypt
- Prof.Dr. Saoud Al-Mawla, Lübnan / Lebanon
- Prof.Dr. Muhammad el-Haddad, Kuveyt / Quwait
- Prof.Dr. Muhsin Kar, Türkiye / Turkey
- Prof.Dr. Şinasi Gündüz, Türkiye / Turkey
- Prof.Dr. Talip Küçükcan, Türkiye / Turkey
- Prof.Dr. Tayyar Arı, Türkiye / Turkey
- Prof.Dr. Yasin Aktay, Türkiye / Turkey
- Dr. Hashim Hossein, Bahreyn / Bahrain
- Dr. Fatima Jaafar, Ürdün / Jordan
- Dr. Ibrahim Kalın, Türkiye / Turkey
- Dr. Yusuf Tekin, Türkiye / Turkey

اللجنة العلمية

BİLİM KURULU

SCIENTIFIC COMMITTEE

- Prof. Mustafa Demirci, Turkey
- Prof. Yılmaz Çolak, Turkey
- Prof. Dr. Salah Jarrar, Jordan
- Dr. Driss Lagrini, Morocco
- Dr. Kemal Argon, USA / Turkey
- Dr. Sitki Yıldız, Turkey
- Dr. Mehmet Şahin, Turkey
- Dr. Mustafa Kemal Şan, Turkey
- Dr. Reda Selatnia, Algeria

A T C O S S

THE ARAB-TURKISH CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES

الجلسات

OTURUM BAŞLIKLARI

SESSIONS

الجلسة الرئيسية: التعليم والتنمية
Ana Oturum: Eğitim ve Kalkınma
Keynote Session: Education and Development I

تجارب التنمية
Kalkınma Tecrübeleri
Development Experiences

التجربة التركية
Türk Deneyimi
Turkish Experience

العولمة والتنمية
Küreselleşme ve Kalkınma
Globalization and Development

العلاقات التركية العربية 1
Türk-Arap İlişkileri I
Turkish-Arab Relations I

الجلسة الرئيسية: التعليم والتنمية 2
Ana Oturum: Eğitim ve Kalkınma II
Keynote Session: Education and Development II

التكنولوجيا والبحث والتنمية المستدامة
Teknoloji, Araştırma ve Sürdürülebilir Kalkınma
Technology, Research and Sustainable Development

وسائل التواصل الاجتماعي والتعليم والتنمية
Sosyal Medya, Eğitim ve Kalkınma
Social Media, Education and Development

العلاقات الثقافية والأكاديمية بين تركيا والعالم العربي
Türkiye ve Arap Dünyası Arasındaki Kültürel ve
Akademik İlişkiler
Cultural and Academic Relations between
Turkev and the Arab World

ATCOSS IV

اقتصاد وتنمية

Ekonomi ve Kalkınma
Economy and Development

المرأة والشباب والتنمية

Kadın, Gençlik ve Kalkınma
Women, Youth & Development

البطالة والفقر

İşsizlik ve Yoksulluk
Unemployment and Poverty

الحضارة والتنمية

Medeniyet ve Kalkınma
Civilization and Development

العلاقات التركية العربية 2

Türk-Arap İlişkileri II
Turkish-Arab Relations II

A T C O S S

THE ARAB-TURKISH CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES

26 Ekim
أكتوبر
October 2014

15:00-16:30

قاعة القدس

Kudüs Salonu

Al-Quds Hall

د. قدرات بلبل، تركيا

Başkan (Chair): Dr. Kudret Bülbül

Türkiye / Turkey

التجربة التركية

Türk Deneyimi

Turkish Experience

Ahmet Ulusoy, Türkiye / Turkey • Mustafa Tekdere, Türkiye / Turkey

التجربة البلدية الاجتماعية وأثارها على السياسات في تركيا

Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Siyasete Etkisi

Social Municipal Experience and Its Effects on Politics in Turkey

İsmail Gündoğdu, Türkiye / Turkey • Cahit Tuz, Türkiye / Turkey

التعليم والتحديث في تركيا: تجارب المعاهد التعليمية و مدارس الأئمة والخطباء

Türkiye'de Eğitim Ve Modernleşme: Köy Enstitüleri ve İmam Hatip Okulları Tecrübeleri

Education and Modernization in Turkey:

The Experiences of Village Institutes and Imam Hatip Shools

Nureddin Nebati, Türkiye / Turkey

تحول الإدارة العامة في تركيا في سياق العولمة

Küreselleşme Bağlamında Türkiye'de Kamu Yönetiminin Dönüşümü

The Transformation of Turkey's Public Administration in A Global Context

Mahmut Bilen, Türkiye / Turkey

الاقتصاد السياسي للفائدة في تركيا

Türkiye'de Faizin Ekonomi Politigi

Political Economy of Interest in Turkey

Mehmet Karakaş, Türkiye / Turkey

الشفافية والمساءلة في التمويل السياسي في تركيا

Türkiye'de Siyasetin Finansmanında Şeffaflık ve Hesap Verme

Transparency And Accountability In Political Financing In Turkey

Zafer Akbaş, Türkiye / Turkey • Veysel Babahanoğlu, Türkiye / Turkey

Şahin ÇAYLI, Türkiye / Turkey

آثار العولمة الرأسمالية على الاقتصاد الاجتماعي والمجال السياسي: فرصة أم تهديد للاستقرار والتنمية؟

Kapitalist Küreselleşmenin Ortadoğu'da Sosyo-Ekonomik ve Politik Alana Etkileri:

İstikrar ve Kalkınma İçin Fırsat Mı Tehdit Mi?

The Effects of Capitalist Globalization on Socio-Economic and Political Sphere:

An Opportunity or Threat to Stability and Development

İhsan Aktaş, Türkiye / Turkey

Discussant / مناقش / Müzakereci

26 EKİM 2014
26 OCTOBER
15:00-16:30

AL-QUDS
HALL

KAPİTALİST KÜRESELLEŞMENİN ORTADOĞU'DA SOSYO-EKONOMİK VE POLİTİK ALANA ETKİLERİ: İSTİKRAR VE KALKINMA İÇİN FIRSAT MI TEHDİT Mİ?

Zafer Akbaş, Türkiye / Turkey

1972 doğumlu olan Akbaş, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde lisans ve yüksek lisans eğitimi tamamladı. İnönü Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi ve Yardımcı Doçent olarak çalıştı. Marmara Üniversitesi SBE'de doktorasını tamamladı. Uluslararası İlişkiler alanında Doçent unvanını aldı. Düzce Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünün kurucu bölüm başkanı olup, aynı görevi 2011'den beri sürdürmektedir. Çalışma alanları, Küreselleşme, Dış Politika, Ortadoğu Bölgesi, Enerji ve Güvenlik konularıdır.

كاتب من مواليد 1972. أتم تحصيله الجامعي ودراسة الماجستير في جامعة اسطنبول/كلية العلوم السياسية. عمل باحثا في جامعة إنونو وأستاذا
داعيا وأستاذا مساعدا في جامعة أمانت عزت بايسال، ومحاضرا في العلاقات الدولية. ومن ثم رئيس قسم العلاقات الدولية ولا يزال في هذا
عمل منذ 2011. مجالات الدراسة: العولمة، السياسة الخارجية، منطقة الشرق الأوسط، الأمن والطاقة.

Veyssel Babahanoğlu, Türkiye / Turkey

1987 doğumlu olan Babahanoğlu; Anadolu Üniversitesi Hukuk Bölümü Adalet Programı'nda lisans, Selçuk Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde ise lisans eğitimi tamamladı. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi A.B.D.'da yüksek lisans eğitimi devam etmektedir. 2007-2013 yılları arasında Selçuk Üniversitesi'nde memur olarak görev yaptı. Şu an Düzce Üniversitesi Akçakoca Meslek Yüksekokulu Hukuk Bölümü Adalet Programı'nda Öğretim Görevlisi olarak 2013'ten beri çalışmaktadır.

ÖZET/ABSTRACT

Kapitalizm, Ortadoğu'da tam yerleşmemiş ama etkileri ise gün geçtikçe artan bir olgudur. Batının sunduğu haliyle Kapitalizmin insanlığa refah ve mutluluk getirdiğini iddia etmek çok mümkün değildir. Küreselleşme de kapitalizm gibi insani yönü son derece sorunlu olan bir süreç olarak bölgede mevzi kazanmaya devam etmektedir. Küreselleşme, kapitalist değerleri taşıyıcı ve yayıcı enstrüman olarak bölgeyi dönüştürmektedir.

Dönüşümün ve sürekli değişimin kaçınılmaz olduğu günümüzde değişimin yönü önem kazanmaktadır. Vahşi olarak nitelenen Kapitalizm enstrümanlarıyla Ortadoğu'da toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Küreselleşmenin kapitalizm aracılığıyla neden olduğu gelir dağılımındaki adaletsizlikler, sosyal, ekonomik ve politik eşitsizlikler Arap dünyasında büyük sosyal ve siyasal sorunlara neden olmaktadır. Bu bakımdan zamanın tanık olduğu en önemli toplumsal olaylardan biri 2011'de başlayan "Arap Baharı" eylemleridir. Arap Baharı eylemlerinin nedenlerinin önemli bir kısmı ekonomik ve politiktir. Küreselleşen dünyada demokratik haklardan ve insanca yaşamak için gereken ekonomik imkanlardan mahrum olan kitleler taleplerini yüz binleri aşan kalabalıklarla meydanlarda dile getirmiştir.

Ortadoğu tarihin en büyük mücadelelerine sahne olmuştur. Söz konusu mücadeleler ekonomik, politik ve sosyal içerikli çatışmalardan ibarettir. Sahip olduğu kültürel ve sosyal değerler "Siyah Altın" olarak nitelenen petrol gibi bir kaynaka da birleşince, bölge büyük güçlerin adeta oyun sahasına dönüşmüştür. Bu büyük rekabet ve çekişmenin hala devam ettiğine şahit olunmaktadır. Bu nedenle çalışma da küreselleşmenin bölgesel etkileri, ekonomik verilerle, sosyal ve politik bağlarıyla birlikte ele alınacaktır. Dünyada dinlerin merkezi, ticaretin önemli bir odak noktası olan Ortadoğu, bir taraftan Müslüman ağırlıklı sosyal yapısı, diğer taraftan İsrail gibi özellikle Batının müttefiki olan bir aktöre de ev sahipliği yapması, Avrupa Birliği'ne

Çin'e ve Rusya'ya doğrudan sınır komşusu olması itibarıyla küresel ve bölgesel aktörleri ekonomik ve politik yönden cezbetmiştir.

Küreselleşmenin demokratik değerleri ve insan hakları söylemini ön plana çıkarması ise Arap dünyasında otoriter rejimlerin tutumunun değişmesine katkı yapması beklenen bir durumdur. Küreselleşmenin teknoloji, iletişim, hukuk, kadın hakları, eğitim, demokrasi ve benzer konularda getirdiği kabul edilen avantajlar ise bölge için bir fırsat olarak nitelenebilir. Bilgiye erişim, eğitim hakkının yaygınlaşması, insan haklarına verilen önem bölgenin gelişmesine, ekonomik ve politik bakımdan ilerlemesine, gelişmelerin istikrar kazanmasına fayda sağlayacaktır. Adil yargılanma, Seçme ve seçilme haklarını kullananmayan, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünden mahrum olan ve bunlara dair kısıtlarla mücadele etmek zorunda kalan Ortadoğu halklarının, kendi dinamikleriyle gelişmesi ve kalkınmasının önündeki engeller kaldırılmalı ve bölgeye yönelik müdahaleci politikalarından vazgeçilmelidir.

Bu çalışmada bölgenin politik olarak liberal demokratik değerlerin yaygınlaştırılmasına ihtiyacının olduğu, bölgeye dıştan müdahalelerin bölgeyi ekonomik, sosyal ve politik yönden istikrarsızlaştırdığı, bölgesel aktörlerin, bölge ve bölge dışı aktörlerle karşılıklı bağımlılık teorisi eksenli işbirliği olanaklarını maksimum düzeyde geliştirmesi gerektiği savunulmaktadır. Anılan teorik temelde yürütülecek çalışmada söz konusu varsayımları desteklemek üzere; ekonomik, politik ve sosyal verilerden ve örnek vak'alarından yararlanılacak, küreselleşmenin bölgede hangi alanlarda fırsat ve tehditler içerdiği, çıkarların uyumu için hangi yönlerin, nasıl desteklenmesi gerektiği üzerine odaklanılacaktır. Ayrıca istikrar ve kalkınma için fırsat ve tehdit unsurlarının bölgenin hangi güçlü ve zayıf yönlerinden beslendiği üzerinden analiz yapılmaya çalışılacaktır.

آثار العولمة الرأسمالية على الاقتصاد الاجتماعي والمجال السياسي: فرصة أم تهديد للاستقرار والتنمية؟

THE EFFECTS OF CAPITALIST GLOBALIZATION ON SOCIO-ECONOMIC AND POLITICAL SPHERE: AN OPPORTUNITY OR THREAT TO STABILITY AND DEVELOPMENT

قاعة
القدس

Şahin ÇAYLI, Türkiye / Turkey

1980 doğumlu olan Çaylı, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde lisans, Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmalarında Yüksek lisans eğitimini tamamladı. Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmalarında Doktora eğitimine devam etmektedir. Düzce Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görevine devam etmektedir. Çalışma alanları, Küreselleşme, Dış Politika, Ortadoğu Bölgesidir.

جايلي من مواليد 1980، حصل على الإجازة الجامعية في إدارة الأعمال من جامعة إسطنبول، وأتم دراسة الماجستير في جامعة مرمره، مركز أبحاث الشرق الأوسط. يتابع دراسته في جامعة مرمره، مركز أبحاث الشرق الأوسط لنيل شهادة الدكتوراه. يواصل عمله كباحث في قسم العلاقات الدولية في جامعة دوزجة. مجالات عمله: العولمة، السياسة الخارجية، منطقة الشرق الأوسط.

باباخان أوغلو من مواليد 1987. أتم مرحلة المعهد في برنامج العدالة في قسم الحقوق بجامعة أناضولو، وأنهى تحصيله الجامعي في جامعة سلجوق، قسم الإدارة العامة. يتابع حالياً دراسة الماجستير في جامعة نجم الدين أربكان/ قسم العلوم السياسية والإدارة العامة. بين عامي 2007 و2013 عمل في جامعة سلجوق كموظف. ويعمل حالياً ومنذ عام 2013 كأستاذ جامعي في برنامج العدالة، قسم الحقوق، في المعهد المهني أقبجة قوجة، جامعة دوزجة.

صحيح أن الرأسمالية لم تستقر في الشرق الأوسط بعد، لكن آثارها الظاهرة تزداد يوماً بعد يوم. ومن غير الممكن الادعاء بأن الرأسمالية كما يعرضها الغرب قد جلبت الرخاء والسعادة للبشرية. والعولمة المسؤولة إلى حد كبير عن المشاكل الإنسانية مثل الرأسمالية تستمر في محاولاتها لكسب النفوذ في المنطقة. وتعمل العولمة باعتبارها أداة لنقل القيم الرأسمالية ونشرها على تغيير المنطقة. وجهة التغيير في أياها التي يكون التحول فيها والتغير أمراً لا مفر منه؛ نكتسب أهمية.

الرأسمالية بأدواتها المتميزة بوحشيتها كانت سبباً في ظهور مشاكل اجتماعية في الشرق الأوسط. فتوزيع الدخل غير العادل والفوارق الاجتماعية والاقتصادية والسياسية التي سببتها العولمة كأداة للرأسمالية أحدثت مشاكل اجتماعية واقتصادية وسياسية كبيرة في الدول العربية. وكانت أحداث "الربيع العربي" التي بدأت في 2011 واحدة من أهم الأحداث الاجتماعية في هذا الصدد. وكانت بعض الأسباب الهامة لأحداث الربيع العربي سياسية واقتصادية، فعبرت المجموعات المحرومة من الحقوق الديمقراطية ومن الفرص الاقتصادية اللازمة لحياة إنسانية في عالم تسوده العولمة؛ عن مطالبها عبر تجمعات فاقت مئات الآلاف. فتحول الشرق الأوسط إلى ساحة لأكبر الحروب التي شهدتها التاريخ. وهذه الحروب ما هي إلا عبارة عن صراعات سياسية واجتماعية واقتصادية. وعندما تجتمع الثروات الاجتماعية والثقافية بما لديها من مصادر كالبترول الموصوف بالذهب الأسود؛ تحول المنطقة إلى ساحة صراع حقيقة للقوى العظمى. ولا نزال نشاهد استمرار ذلك التنافس والصراع الكبيرين. لهذا السبب سيؤخذ بالحسبان خلال الدراسة الآثار المحلية للعولمة إلى جانب المعطيات الاقتصادية والارتباطات الاجتماعية والسياسية.

يشكل الشرق الأوسط بما يمثله من مركز للأديان في العالم، ونقطة ارتكاز هامة في التجارة، وبنيتها الاجتماعية المكونة في الغالبية العظمى من المسلمين من ناحية، وبكونه من ناحية أخرى مأوى لممثل خاص للتحالف الغربي مثل إسرائيل، وبقره حدوده المباشرة مع الدول الأوربية والصين وروسيا؛ محل جذب للفعاليات الدولية والمحلية من الناحية السياسية والاقتصادية.

ينتظر من الخطاب الرسمي للعولمة حول القيم الديمقراطية ومقولة حقوق الإنسان أن يساهم في التغيير المتوقع في سلوك الأنظمة الاستبدادية في العالم العربي. ويمكن اعتبار المزايما المقبولة التي طرحتها العولمة في التكنولوجيا والاتصالات والحقوق وحقوق المرأة والتعليم والديمقراطية وما شابهها من القضايا؛ بمثابة فرصة للمنطقة. فالتحصيل العلمي وانتشار حق التعليم، والأهمية المعطاة لحقوق الإنسان سوف يعزز من تطوير المنطقة، والتقدم السياسي والاقتصادي وتحقيق الاستقرار التنموي فيها.

ينبغي على شعوب الشرق الأوسط المحرومين من عدالة القضاء، ومن استخدام حق الترشيح والانتخاب، ومن حرية التعبير والنشر، والذين أجبروا على الكفاح ضد هذه القيود؛ أن يقوموا بإزالة العقبات التي تعترض تطورهم ونمطتهم وفق آلياتهم الخاصة بهم، والاستغناء عن سياسات التدخل تجاه المنطقة.

هذه الدراسة تؤكد أن حاجة المنطقة سياسياً إلى نشر قيم الديمقراطية الليبرالية، وما تسببه التدخلات الخارجية في المنطقة من زعزعة الاستقرار فيها من الناحية الاقتصادية والاجتماعية والسياسية؛ تنطلق من الجهات الإقليمية الفاعلة الحفاظ على تطوير إمكانات التعاون مع الجهات الفاعلة داخل المنطقة وخارجها وفق محور نظرية الارتباط المتبادل في أعلى المستويات.

المخلص /
ABSTRACT

ORGANIZERS الجهات المنظمة

جامعة البترا

University of Petra, Amman

Strategic Thinking Institute (SDE)

Arab Thought Forum (ATF), Amman

PARTNERS الشركاء

TURKISH COOPERATION
AND COORDINATION AGENCY

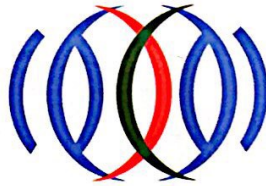

مؤسسة عبد الحميد شومان
ABDUL HAMEED SHOMAN FOUNDATION

البنك العربي - Arab Bank

Promotion Fund, Turkey

A T C O S S

THE ARAB-TURKISH CONGRESS OF SOCIAL SCIENCES

www.atcoss.org

Çetin Emeç Bulvarı Aşağı Öveçler Mahallesi
4. Cadde 1330. Sokak No: 12 06460 Çankaya / ANKARA
Phone: +90 (312) 473 80 45 • Fax: +90 (312) 473 80 46
E-posta: sde@sde.org.tr
www.sde.org.tr